Raadsbrief v. 30-09-2026

Onderwerp: Af- en ombouw JeugdzorgPlus en steunverklaring Almata en jeugdzorgregio's.

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief informeren wij u over de inhoudelijke richting van de af- en ombouw van gesloten jeugdzorg/JeugdzorgPlus (JZ+) in Zeeland en de opbouw van alternatieven voor jongeren met zeer complexe zorg- en veiligheidsvragen.

Wij informeren u hiermee tevens over het besluit van de colleges om bestuurlijke steun te geven aan Almata en de jeugdzorgregios's Zeeland en West-Brabant West aan de gezamenlijke uitwerking van de transformatie en continuïteit van de noodzakelijke jeugdhulpfuncties voor jeugdigen. De steun geldt voor het uitwerkingsproces tot en met eind november 2026 en is gericht op afspraken over de noodzakelijke jeugdhulpfuncties voor de periode 2027-2029. Daarbij is nadrukkelijk nog geen sprake van een besluit over het toekomstige inkoopkader, de geraamde kostenbasis, een afname- of omzetgarantie of een incidentele dan wel structurele financiële bijdrage. Deze onderwerpen volgen later in afzonderlijke besluitvorming in de daarvoor bevoegde bestuursorganen.

De steunverklaring is bijgevoegd als bijlage 1.

De gemeenteraad wordt nu geïnformeerd omdat:

- de inhoudelijke koers inmiddels voldoende duidelijk is om daarover open te communiceren;
- de transformatie ingrijpende gevolgen kan hebben voor het jeugdhulplandschap;
- en het van belang is dat u op tijd zicht krijgt op de richting, risico's en vervolgstappen.

Wij vinden het belangrijk dat uw raad goed wordt meegenomen in deze complexe opgave, zodat u uw kaderstellende en controlerende rol goed kunt vervullen.

<u>Aanleiding</u>

Landelijk is afgesproken dat JZ+ zo snel mogelijk wordt afgebouwd en dat in 2030 geen gesloten plaatsingen meer plaatsvinden.

<u>Wat is de opgave?</u>

De opgave bestaat uit twee gelijktijdige transformaties:

1. het afbouwen van gesloten jeugdzorg;
2. het opbouwen van passende alternatieven, zodat jongeren met complexe problematiek, ernstige veiligheidsrisico's en behoefte aan specialistische ondersteuning zo veel mogelijk thuis, dichtbij huis of in een kleinschalige setting geholpen kunnen worden.

Daarbij is het uitgangspunt:

- thuis als het kan;
- dichtbij huis als het nodig is;
- kleinschalig en veilig als verblijf onvermijdelijk is;
- en altijd in samenhang met gezin, netwerk, onderwijs, rk en veiligheidspartners.

Gemeenten moeten tegelijkertijd op grond van de Jeugdwet gesloten jeugdhulp beschikbaar stellen. Dit voor de kleine groep jongeren met hoogcomplexe problemen, voor wie ernstige en acute veiligheidsrisico's spelen (doelgroep hoogcomplex). Almata is momenteel de enige aanbieder van JZ+ voor de jeugdzorgregio's Zeeland en West-Brabant West.

Deze regio's werken samen met Almata aan een toekomstbestendige inrichting van de zorg voor de doelgroep hoogcomplex . Almata neemt nu het initiatief om, naast afbouw van de gesloten plaatsingen, de transformatie te maken om, samen met partners (in co-creatie) te komen tot een dekkend zorglandschap voor de doelgroep hoogcomplex. De samenwerking met andere specialistische partners is nodig. Geen enkele partij kan deze transformatie alleen maken. De steunverklaring legt de bestuurlijke intentie vast om de benodigde transformatie gezamenlijk met Almata en andere partijen uit te werken.

De transformatie bestaat uit het gecontroleerd afbouwen van JZ+, het ombouwen van bestaand aanbod en het opbouwen van passende alternatieven. Almata heeft het concepttransformatieplan "Veiligheid in verbondenheid" opgesteld. Dit biedt een inhoudelijk stappenplan, gebaseerd op de wens tot co-creatie in een consortium, expertisebundeling, onderwijsinbedding en datagedreven leren. Het plan is in hoofdlijnen verwoord in de bijgevoegde bijlage 2. Dit vormt de inhoudelijke input voor de verdere uitwerking.

<u>De doelgroep</u>

De gezamenlijke doelgroep hoogcomplex van Zeeland en West-Brabant West in 2026 wordt geraamd op circa 55 tot 70 jongeren. Deze doelgroep is breder dan alleen jongeren met een gesloten machtiging en omvat jongeren met complexe, meervoudige problematiek, ernstige veiligheidsrisico's en herhaalde uitval van zorg, onderwijs of verblijf. Deze doelgroep vraagt om een integrale aanpak waarin zorg, veiligheid, onderwijs en expertise in samenhang worden georganiseerd.

<u>Wat willen we bereiken</u>

Het doel is om, in gezamenlijkheid, een dekkend en duurzaam zorglandschap te realiseren voor de hoogcomplexe doelgroep. Het toekomstige aanbod moet escalatie en gesloten plaatsingen zoveel mogelijk voorkomen, verblijf verkorten en jongeren zo thuis en nabij mogelijk ondersteunen.

Door instemming met de steunverklaring worden parallel de volgende stappen uitgewerkt:

1. Een nieuw inkoopkader voor JZ+ en de daarmee samenhangende afbouw, ombouw en opbouw. De uitwerking richt zich op de contractperiode 2027 met een doorkijk naar 2028-2029 en maakt inzichtelijk welke functies, doelen, capaciteit en beschikbaarheid daadwerkelijk moeten worden ingekocht.
2. De verkenning en inrichting van een consortium waarin verschillende aanbieders hun expertise bundelen in gezamenlijke zorgpaden. Deze verkenning maakt onderdeel uit van het uitwerkingsproces tot eind november 2026. Ook wordt uitgewerkt welke terugvaloptie bestaat wanneer het consortium niet of niet tijdig tot stand komt.

3. De verkenning door Almata van ondersteuning op overhead door een samenwerkingspartner om de bedrijfsvoering duurzamer in te richten. Deze verkenning is gericht op continuïteit gedurende de periode 2027-2029

Het is voor Almata van belang de intentie en bijbehorende commitment vast te leggen.

Het is voor Almata en de betrokken regio's van belang dat de intentie en het commitment worden uitgesproken om gezamenlijk uitwerking te geven aan de vervolgstappen, zodat duidelijk is dat de regio's kiezen voor een gezamenlijke transformatieopgave en niet voor afwachten tot de zorgcontinuïteit onder druk komt te staan. Deze steun is procesgericht en geldt tot eind november 2026; zij loopt niet vooruit op latere inhoudelijke of financiële besluitvorming.

Continuïteit van noodzakelijke functies moet tijdens de transformatie worden geborgd.

Almata is momenteel de enige aanbieder van JZ+ voor Zeeland en West-Brabant West. De huidige specialistische expertise is schaars. Als deze verdwijnt, is die niet eenvoudig opnieuw op te bouwen. Tegelijkertijd moet duidelijk worden welke expertise nodig is voor de nieuwe opzet en hoe die duurzaam geborgd kan worden. Belangrijk is dat expertise behouden blijft en jongeren zo veel mogelijk passende hulp in de regio ontvangen. De steun is daarom gericht op samenwerking binnen een consortium en het behoud van noodzakelijke functies in 2027–2029, niet primair op het voortbestaan van Almata als zelfstandige organisatie.

De steunverklaring is geen financiële toezegging.

De steunverklaring bevat geen financiële toezegging. Over eventuele financiële bijdragen besluiten de bevoegde bestuursorganen afzonderlijk, op basis van een onderbouwd voorstel en met inachtneming van de bestaande financiering en de integrale financiële positie van Almata. De financiële afspraken worden wel gezamenlijk verder uitgewerkt, maar de uitkomst daarvan staat nog niet vast.

Door de afbouw van JZ+ komt Almata onder druk te staan.

Door de afbouw van gesloten plaatsen en de veranderingen in het zorglandschap staat de huidige bedrijfsvoering van Almata onder druk; de verkenning richt zich daarom op een toekomstbestendig aanbod met een combinatie van functies, samenwerking en bekostiging. Zonder dit ontwikkelperspectief dreigt afbouw en sluiting in 2027, waardoor een risico ontstaat voor de beschikbaarheid van noodzakelijke JZ+ voor de meest kwetsbare jongeren. Gemeenten blijven, volgens de Jeugdwet, verantwoordelijk voor het aanbod JZ+. Als de continuïteit van cruciale jeugdhulp onder druk komt te staan, bijvoorbeeld door financiële problemen bij de aanbieder, een daling van de instroom of grote personele uitdagingen, treedt het landelijke draaiboek 'Continuïteit Jeugdzorg' in werking. Het draaiboek richt zich op bevordering van de continuïteit van de jeugdzorg, niet primair op het overeind houden van een aanbieder. Het inzetten van het draaiboek is nu nog niet aan de orde.

Voor de algehele transformatie en mogelijke frictiekosten worden SPUK-middelen benut; mogelijk zijn deze onvoldoende.

De verklaring geeft geen recht op financiering, afnamegarantie of structurele bekostiging; de eerste financiële raming in de bijgevoegde presentatie is nog grofmazig en maakt daarom geen onderdeel uit van het huidige besluit. Voor transformatie- en frictiekosten worden eerst de beschikbare specifieke uitkeringen benut; als aanvullend gemeentelijk budget nodig is, wordt hiervoor een afzonderlijk en onderbouwd voorstel aan de raad voorgelegd. We moeten ons

realiseren dat alternatieve vormen van hulp voor deze doelgroep kostbaar zijn. Het is daarom niet vanzelfsprekend dat de totale kosten dalen bij de af- en ombouw van JZ+.

Het consortium en het toekomstige aanbod zijn nog niet uitgewerkt.

De samenstelling en organisatie van het consortium en de benodigde functies, capaciteit en bekostiging moeten nog worden uitgewerkt. Als het consortium niet of niet tijdig tot stand komt, wordt een alternatief scenario voor de continuïteit van noodzakelijke functies, inclusief de inhoudelijke en financiële gevolgen, opnieuw bestuurlijk voorgelegd.

Vervolg
De komende periode werken de regio's Zeeland en West-Brabant West, samen met Almata en andere partners, de volgende onderdelen verder uit:

- het nieuwe inkoopkader voor 2027-2029;
- het contract voor 2027 met een doorkijk naar de jaren 2028 – 2029;
- de vorming van een consortium van betrokken zorg-, onderwijs- en veiligheidspartners;
- de uitwerking van passende alternatieven en de benodigde capaciteit;
- en de financiële onderbouwing van de transitie.

Zodra hierover meer duidelijkheid bestaat, wordt u opnieuw geïnformeerd. Wanneer besluitvorming financiële consequenties heeft, wordt dit uiteraard via de daarvoor geldende weg aan u voorgelegd.

Bijlagen

1. Verklaring van steun voor de gezamenlijke uitwerking van transformatie en continuïteit van Almata- activiteiten.
2. Presentatie visie en aanpak Transformatie JeugdzorgPlus 2027-2029.

Tot slot

Wij realiseren ons dat dit een complexe en ingrijpende verandering is. Tegelijkertijd is het noodzakelijk om nu stappen te zetten, zodat jongeren in Zeeland ook in de toekomst kunnen rekenen op passende, veilige en zo thuis mogelijk georganiseerde hulp.

Met vriendelijke groet,

Corniel van Leeuwen
Voorzitter Bestuurscommissie Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland